

PRITARTA

Jurbarko rajono savivaldybės tarybos

2018 m. kovo 29 d. sprendimu Nr. T2-82

JURBARKO RAJONO SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS BIURO 2017 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

1. ĮSTAIGOS TIKSLAI IR PAGRINDINĖS VEIKLOS KRYPTYS

Jurbarko rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras (toliau – Biuras) – savivaldybės biudžetinė įstaiga, turinti juridinio asmens teises, įmonės kodas 303506461. Įsteigtas Jurbarko rajono savivaldybės tarybos 2015 m. lapkričio 27 d. sprendimu Nr. T2-331 „Dėl Biudžetinės įstaigos steigimo“. Įstaiga įregistruota Juridinių asmenų registre 2015 m. sausio 5 d. Jurbarko rajono savivaldybės tarybos 2017 m. rugpjūčio 31 d. sprendimu Nr. T2-238 „Dėl patalpų perdavimo patikėjimo teise Jurbarko rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biurui“, 2017 m. rugsėjo 22 d. Biuras persikėlė į naujas patalpas, adresas Lauko g. 17A, Jurbarkas LT-74157. Pagrindinė Biuro veikla – visuomenės sveikatos priežiūros paslaugų organizavimas ir teikimas fiziniams ir juridiniams asmenims savivaldybės teritorijoje. Biuro finansiniai metai sutampa su kalendoriniais metais.

Misija – gerinti Jurbarko rajono gyventojų sveikatą, skatinant asmeninę ir bendruomeninę atsakomybę už ją.

2017 metais Jurbarko rajono savivaldybėje mokinių visuomenės sveikatos priežiūros, visuomenės sveikatos stiprinimo ir visuomenės sveikatos stebėsenos funkcijos buvo finansuotos iš valstybės biudžeto specialiosios tikslinės dotacijos, skirtos savivaldybės biudžetui Sveikatos apsaugos ministerijos kuruojamoms valstybinėms (valstybės perduotos savivaldybėms) funkcijoms vykdyti. Visos 2017 m. iš šios dotacijos finansuotos priemonės vykdytos vadovaujantis galiojančiais teisės aktais, atsakingų institucijų parengtomis metodinėmis rekomendacijomis, atsižvelgiant į paskutiniųjų metų savivaldybės sveikatos stebėsenos rodiklius, gyventojų gyvenamosios tyrimo rezultatus, pagal galimybes atsižvelgiant į gyventojų, bendruomenių pageidavimus.

Biuro direktorė Diana Griškuvienė įstaigai vadovauja nuo 2015 m. gruodžio 28 d.

Biuro veiklos kryptys:

- Jurbarko rajono savivaldybės gyventojų gyvenamosios ir elgsenos stebėsenos ir jos pokyčių analizė (monitoringas);
- visuomenės sveikatos stiprinimas Jurbarko rajono savivaldybės bendruomenėse, žinių apie sveiką gyvenimą sklaidymas ir sveikos gyvenamosios propagavimas;
- traumų ir nelaimingų atsitikimų prevencija;
- asmens higienos formavimas;
- imunoprofilaktika;
- aplinkos sveikatos stiprinimas;
- užkrečiamųjų ligų profilaktika (gripo, pedikuliozės, niežų ir kt.);
- psichikos sveikatos stiprinimas;
- tinkama mityba ir nutukimo prevencija;
- psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencija (narkotinių medžiagų, alkoholio ir tabako gaminių vartojimo);
- fizinio aktyvumo skatinimas (įvairios fizinio aktyvumo formos, tinkančios įvairaus amžiaus gyventojams);
- lėtinių neinfekcinių ligų prevencija (širdies ir kraujagyslių, onkologinių ligų, cukrinio diabeto ir kt.);

- lytiškumo ugdymas;
- motinos ir vaiko sveikatos stiprinimas (paskaitos, fizinio aktyvumo užsiėmimai);
- vaikų ir jaunimo sveikos gyvensenos skatinimas bendrojo lavinimo ugdymo įstaigose;
- visuomenės sveikatos priežiūros specialistų veiklos ugdymo įstaigose koordinavimas;
- sveikatos programų, projektų organizavimas ir įgyvendinimas Jurbarko rajono savivaldybėje;
- metodinės medžiagos Jurbarko rajono gyventojams, susijusios su sveikatinimo veikla, kūrimas ir sklaida;
- bendradarbiavimas su socialiniais partneriais, siekiant gerinti sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą.

Teikiamos paslaugos:

1. Informacijos sklaida savivaldybėje apie sveikatą ir jos išsaugojimą (informavimas).

Paslauga: informacijos sklaida apie sveikatą ir jos išsaugojimą.

Turinys: informacinės medžiagos sklaida apie sveikatą ir jos išsaugojimą įvairioms gyventojų grupėms (pagal amžių, socialinį statusą, rizikos grupes ir kt.).

Sudedamosios dalys: informacijos parengimas ir sklaida pagal poveikio sritis / tikslines grupes.

Būdai ir formos: informacinės medžiagos sklaida per įvairias žiniasklaidos priemones (pranešimai ir straipsniai vietinėje spaudoje), informacijos sklaida per socialinius tinklalapius, leidiniuose ir internete, stendai ir kt.

2. Visuomenės sveikatos stebėsenos (monitoringo) organizavimas ir vykdymas.

Paslauga: visuomenės sveikatos stebėsenos organizavimas ir vykdymas.

Turinys: Biuras vykdo ikimokyklinio ir mokinio amžiaus asmenų sveikatos stebėseną (profilaktinių sveikatos patikrinimų, traumų, susirgimų, užkrečiamųjų ligų) bei atlieka atrankinius Jurbarko rajono savivaldybėje sveikatos tyrimus (sergamumo, nelaimingų atsitikimų ir kt.) pagal prioritetines veiklos sritis.

Sudedamosios dalys: duomenų rinkimas, kaupimas, analizė ir vertinimas.

Būdai ir formos: raštu / žodžiu.

3. Sveikatą stiprinančių renginių organizavimas ir vykdymas.

Paslauga: paskaitų ir praktinių užsiėmimų apie sveikatos išsaugojimą ir stiprinimą organizavimas ir vykdymas.

Turinys: sveikos gyvensenos įgūdžių formavimo organizavimas ir vykdymas (sveika mityba ir nutukimo prevencija, streso valdymas, aplinkos sveikata, psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencija, lytiškumo ugdymas, užkrečiamųjų ligų profilaktika, edukacinė profilaktika, traumų ir nelaimingų atsitikimų prevencija, onkologinių ligų prevencija, širdies, kraujagyslių ligų ir cukrinio diabeto profilaktika, šiaurietiško ėjimo praktiniai užsiėmimai), kurių metu per teorinius / praktinius užsiėmimus formuojami tam tikros gyventojų grupės sveikos gyvensenos įgūdžiai. Atsižvelgiant į skirtingas gyventojų grupes atitinkamai teikiama ir skirtingo turinio mokymai / teorinė informacija. Dirbama pagal poveikio sritis.

Sudedamosios dalys: paskaitų / praktinių užsiėmimų organizavimas, informacijos paruošimas ir sklaida pagal poveikio sritis / tikslines grupes.

Būdai ir formos: teoriniai / praktiniai mokymai, seminarai, konferencijos, diskusijos ir kt.

2. INFORMACIJA APIE TIKSLŲ ĮGYVENDINIMĄ

2.1. Personalo valdymas

Biuro struktūroje visi darbuotojai tiesiogiai pavaldūs Biuro direktoriui. Padaliniai neįsteigti, tačiau Biuro veiklos pobūdis nulemia savitą personalo veiklos modelį: administracijos darbuotojų ir visuomenės sveikatos specialistų, atsakingų už visuomenės sveikatos stiprinimą, stebėseną ir vaikų ir jaunimo sveikatos priežiūrą, darbo vietas yra Biure, o mokyklų visuomenės sveikatos priežiūros specialistų – ugdymo įstaigų sveikatos kabinetuose.

2014 m. lapkričio 27 d. Jurbarko rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T2-331 „Dėl Biudžetinės įstaigos steigimo“ Biure patvirtintas maksimalus 10 etatų skaičius. 2017 m. dirbo 10 asmenų, iš jų: administracijoje – 5 asmenys (direktorius, buhalteris, visuomenės sveikatos stiprinimo bei stebėsenos specialistai, vaikų ir jaunimo visuomenės sveikatos priežiūros specialistas). Visuomenės sveikatos priežiūros specialistai mokyklų aptarnavimui, rajono ugdymo įstaigose vykdė 3 780 mokinių (2017 m. rugsėjo 1 d. duomenys), ugdomų pagal pradinio, pagrindinio, vidurinio, ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas, sveikatos priežiūrą.

Biuro specialistams sudarytos sąlygos nuolat kelti kvalifikaciją. 2017 m. kvalifikaciją kėlė 6 darbuotojai įvairiomis temomis: sužalojimų, psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo, nutukimo prevencijos, užkrečiamų ligų profilaktikos, sveikatos netolygumų mažinimo, jaunimui palankių sveikatos priežiūros paslaugų diegimo ir kt. Direktorius į komandiruotes vyko 6 kartus kvalifikacijos kėlimo ir Biuro veiklos klausimais.

2.2. Dokumentų valdymas

Per 2017 m. Biure priimti šie vidaus tvarką reguliuojantys dokumentai:

9 įsakymai veiklos klausimais, 32 įsakymai personalo valdymo klausimais. Gautų dokumentų registre užregistruoti 28 raštai ir 16 darbuotojų prašymų personalo klausimais. Buvo išsiųsta 26 informaciniai, veiklą reguliuojantys dokumentai. Dalyvauta 3 darbo grupėse (Jurbarko rajono savivaldybės Švietimo taryboje, Jurbarko rajono savivaldybės Bendruomenės vaiko teisių apsaugos taryboje bei Jurbarko rajono savivaldybės Narkotikų kontrolės komisijoje).

Patvirtintas 2017 m. dokumentacijos planas, dokumentų registrų sąrašas. Pavirtinti Biure dirbančių specialistų (sveikatos stiprinimo, stebėsenos ir vaikų ir jaunimo sveikatos priežiūros) bei specialistų, vykdančių mokinių sveikatos priežiūrą mokyklose, planai ir ataskaitos.

Biuras nuolat teikia gyventojams privalomuosius sveikatos mokymus. 2017 m. buvo organizuota 812 mokymų: 512 privalomųjų higienos įgūdžių ir 300 privalomųjų pirmosios pagalbos mokymų.

2.3. Parengtos pagrindinės 2017 m. Biuro veiklos ataskaitos:

1. Sveikatos ugdymo ir mokymo 2017 m. ataskaita Nr. 41–1.
2. Jurbarko rajono savivaldybės visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos lėšomis finansuotų sveikatinimo projektų ataskaitos: „Alkoholio, tabako ir kitų psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencija“ ir „Pono Tuberio ABC“.
3. Ataskaitos pagal Jurbarko rajono savivaldybės administracijos ir Sveikatos apsaugos ministerijos pasirašytą Valstybės biudžeto specialiosios tikslinės dotacijos, skirtos savivaldybės biudžetui SAM kuruojamoms valstybinėms funkcijoms vykdyti, sutartį: „Jurbarko rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro mokinių visuomenės sveikatos priežiūros, visuomenės sveikatos stiprinimo ir visuomenės sveikatos stebėsenos funkcijų vykdymo Jurbarko rajone 2017 m. ataskaita“; „Mokinių visuomenės sveikatos priežiūros, visuomenės sveikatos stiprinimo ir visuomenės sveikatos stebėsenos funkcijų vertinimo kriterijų ataskaita“; einamųjų biudžetinių metų ketvirčio bei metinė Biudžeto išlaidų sąmatos vykdymo ataskaitos forma Nr. 2, patvirtinta

Lietuvos Respublikos finansų ministro 2008 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. 1K-465, ir kt. sutartyje nurodytos ataskaitos;

4. 2015 m. Jurbarko rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaita;
5. 2016 m. Jurbarko rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaita;
6. Jurbarko rajono savivaldybės vykdomų visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų įgyvendinimo 2016 metų ataskaita;
7. 2017 metų personalo ataskaita Nr. 3 (sveikata);
8. Viešųjų pirkimų ataskaita;
9. Ikimokyklinio ugdymo, bendrojo ugdymo mokyklose pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas ugdomų mokinių visuomenės sveikatos priežiūros, visuomenės sveikatos stiprinimo ir visuomenės sveikatos stebėsenos funkcijų vertinimo kriterijai ir jų reikšmės, kitos įvairioms valstybės institucijoms pateiktos ataskaitos.

2.4. Projektinė veikla

2017 m. balandžio 10 d. Biuras pateikė dvi paraiškas projektų: „Pono Tuberio ABC“ ir „Alkoholio, tabako ir kitų psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencija 2“ dėl dalyvavimo Jurbarko rajono savivaldybės visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos lėšomis finansuojamų sveikatinimo projektų paskelbtame konkurse.

Projekto „Pono Tuberio ABC“ tikslas buvo efektyviai informuoti Jurbarko miesto ir Jurbarko rajono ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigų bendruomenės narius, vaikus, jų tėvus ar globėjus apie tuberkuliozę. Jurbarko rajono savivaldybės Bendruomenės sveikatos tarybai patvirtinus projektą, Biuras gavo papildomą savivaldybės 1 000 Eur finansavimą. Projektas buvo vykdomas liepos-gruodžio mėnesiais. Liepos-rugsėjo mėnesiais Biuro specialistės rengė metodines rekomendacijas, lankstinukus, dalomąją medžiagą, užduotis vaikams apie tuberkuliozę. Po projekto Jurbarko miesto ir Jurbarko rajono ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigų bendruomenės nariai, vaikai, jų tėvai ar globėjai, sužinojo, kaip apsikrečiama tuberkulioze, kur kreiptis pagalbos, jeigu kyla įtarimas dėl galimo užsikrėtimo ir kokių priemonių reikia imtis, kad žmogus nesusirgtų tuberkulioze.

Projekto „Alkoholio, tabako ir kitų psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencija 2“ tikslas buvo efektyviai informuoti vaikus ir jaunimą iki 18 m., jų tėvus, pagalbos mokiniui specialistus (socialinius pedagogus, psichologus ir visuomenės sveikatos priežiūros specialistus) bei mokytojus apie neigiamą alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų poveikį žmogaus organizmui, visuomenei ir aplinkai. Jurbarko rajono savivaldybės Bendruomenės sveikatos tarybai patvirtinus projektą, Biuras gavo papildomą savivaldybės 1 000 Eur finansavimą. Rugsėjo mėnesį startavęs projektas sulaukė didelio susidomėjimo. Jurbarko rajono savivaldybės visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos sveikatinimo projekto „Alkoholio, tabako ir kitų psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencija 2“ veiklų ciklo I-asis etapas, kuris prasidėjo akcija „Sveikatos kampelis“, vykusia visose Jurbarko miesto ir Jurbarko rajono bendrojo lavinimo mokyklose. Šio etapo metu Biuro specialistai kiekvienoje mokykloje įsirengę sveikatos kampelį, demonstravo priemones, kurios atspindi alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų neigiamą poveikį sveikatai. Moksleiviai galėjo užduoti jiems rūpimus klausimus, pasiimti informacinių leidinių apie neigiamą alkoholio, tabako ir kitų psichoaktyviųjų medžiagų poveikį. II-ojo etapo metu „Pirmosios pagalbos užsiėmimai“ Jurbarko miesto ir Jurbarko rajono bendrojo lavinimo mokyklose Biuro specialistai mokė vaikus ir jaunimą kaip elgtis ir kur kreiptis įvykus nelaimingam atsitikimui, susijusiam su alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimu. Buvo demonstruojami pirmosios medicininės pagalbos veiksmai, kuriuos reikalinga atlikti, ištikus nelaimei. Moksleiviai įgijo praktinių medicininių žinių bei realiai galėjo įvertinti galimą žalą dėl alkoholio, tabako ir kitų psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo.

2.5. Visuomenės sveikatos priežiūros priemonės

Biuro administracija ir vaikų ir jaunimo sveikatos priežiūros specialistės, vykdančios sveikatos priežiūrą mokyklose, įgyvendino šias visuomenės sveikatos priežiūros priemones:

Sveikatos priežiūra mokyklose. Sveikatos priežiūra mokykloje vykdoma pagal mokyklų sveikatos priežiūros veiklos planus, kurie yra sudedamoji mokyklos metinio veiklos plano dalis. Iš viso Jurbarko miesto ir rajono mokyklose įvykdyta renginių: paskaitos, pamokos, diskusijos, pokalbiai ir pan. – 364 vnt.; išleisti stendai, plakatai, lankstinukai, atmintinės, brošiūros, knygos ir kt. – 3 705 vnt. Paviešinta straipsnių, informacinių pranešimų, publikacijų internete – 193 vnt. Išleista video ir audio siužetų – 2.

2.5.1. Svarbiausių darbų apžvalga

2.5.1.1. Fizinio aktyvumo skatinimas. Jurbarko rajono mokyklose 2017 m. buvo išleisti stendai bei vykdomos paskaitos fizinio aktyvumo tema, kurių tikslas pateikti informaciją apie fizinio aktyvumo svarbą, fizinio aktyvumo rūšis, sveikatą stiprinančio fizinio aktyvumo rekomendacijas vaikams ir suaugusiems bei fizinio aktyvumo poveikį organizmui. Fizinio aktyvumo užsiėmimai vyko su mamomis ir vaikais iki 1 metų bei mamų su vaikais iki 7 m. Straipsniai su fizinio aktyvumo skatinimo rekomendacijomis buvo parengti ir platinami internete.

2.5.1.2. Žalingų įpročių prevencija. 2017 m. sveikatinimo projektas „Alkoholio, tabako ir kitų psichoaktyvių medžiagų vartojimo prevencija“ vyko visose Jurbarko rajono mokyklose ir jį sudarė du etapai. Pirmojo etapo metu vyko paskaitėlės narkotikų, alkoholio ir tabako prevencijos temomis. Buvo dalijami lankstinukai, ruošiami stendai bei kitos informacinės priemonės, kurių tikslas – motyvuoti mokyklinio amžiaus vaikus padidinti informatyvumą narkotikų profilaktikos klausimais, šviesti jaunimą tabako ir alkoholio temomis, akcentuoti jų žalingą poveikį sveikatai. Antrasis etapas – sveikatos kampelis, kurio metu mokiniai patys išbandė „girtumo“ akinius, pamatė „rūkoriaus plaučius“ bei dalinosi kitomis vaizdinėmis priemonėmis. Biuro išleisti leidiniai „Rūkymas žaloja tavo ir aplinkinius“, „Pasyvus rūkymas“ „Išsigelbėjimas iš alkoholio pinklių“. O leidinio „Elektroninių cigarečių žala“ pagrindu, Jurbarko rajono mokyklose vyko paskaitos mokiniams.

2.5.1.3. Psichinės sveikatos stiprinimas. Jurbarko rajono mokyklose 2017 m. buvo vykdomos paskaitos patyčių tema, kurių tikslas – padėti atpažinti bei sumažinti patyčių atvejus mokyklos bendruomenėje, aptarti dažniausiai pasitaikančias patyčių vietas, konkrečiais pavyzdžiais parodyti, kaip galima išvengti patyčių bei išsiaiškinti, kur galima kreiptis pagalbos patyrus patyčias. Šia tema, Biuras išleido leidinuką „Skruzdėliuko Aniceto nuotykių „Kad niekas nesityčiotų“ Šie leidiniai buvo platinami ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinių klasių mokiniams. Valandėlių metu buvo rodomi filmukai, vedamos diskusijos su mokiniais. Mokinių tėvams, psichikos sveikatos tema, parengtas straipsnis apie vaikų pavojingus žaidimus, skatinančius savižudybes.

2.5.1.4. Lytinės brandos lavinimas. Jurbarko rajono mokyklose 2017 m. apie lytiškumo ugdymą mokyklose buvo atliktos šios veiklos:

Jurbarko rajono Smalininkų Lidijos Meškaitytės ir Jurbarko rajono Girdžių pagrindinių mokyklų 6-7 klasių mokiniai galėjo raštu užduoti anoniminius klausimus, mokyklos visuomenės sveikatos priežiūros specialistui, apie juos dominančius dalykus lytiškumo tema.

Jurbarko rajono Eržvilko gimnazijoje 7-8 klasių merginoms vyko paskaita „Mergaičių asmens higiena ir fiziologija“, kurios metu buvo aiškinamasi apie kūno higieną, nėštumą, kontracepciją ir lytiškai plintančias ligas.

Jurbarko rajono Veliuonos Antano ir Jono Juškų gimnazijos 5 klasės mergaitėms buvo skaitoma paskaita apie mergaičių asmens higieną, jų lytinį brendimą.

Jurbarko rajono Veliuonos Antano ir Jono Juškų gimnazijos 5 klasės berniukams buvo skaitoma paskaita „Aš – berniukas!“. Paskaitos metu mokiniai sužinojo apie berniukų asmens higieną ir jų lytinį brendimą.

Jurbarko rajone buvo platinami lankstinukai apie dažniausiai lytiškai plintančią infekciją – chlamidiozę.

2.5.1.5. Sveikatos stiprinimas, sveikos gyvensenos skatinimas. Jurbarko rajono mokyklose buvo vedamos paskaitos sveikos gyvensenos temomis, parengti straipsniai internete šiomis temomis.

2.5.1.6. Užkrečiamųjų ligų profilaktika ir kontrolė. Jurbarko rajono mokyklose 2017 m. vyko paskaitėlės užkrečiamųjų ligų profilaktikos temomis, kurių tikslas šviesti vaikus užkrečiamųjų ligų sukėlėjų tema, jų plitimo būdus, profilaktiką ir gydymą. Visose Jurbarko rajono mokyklose, Vadžgirio ir Paskynų seniūnijos vaikų dienos centruose vyko paskaitų ciklai „Rankų higiena“, kurių metu mokiniai ne tik dalyvavo paskaitose, bet ir praktiškai tikrino bakterijas ant rankų, po to rankas plovė. Tuberkuliozės profilaktikos tema Biuras vykdė sveikatinimo projektą, kurio metu vaikai dalinosi žiniomis apie asmens higieną, buvo dalinami lankstinukai tuberkuliozės dienai atminti, žiūrėjo filmus, diskutavo kaip nesusirgti užkrečiamomis ligomis.

2.5.1.7. Sveikatos sauga. 2017 m. kovo 30 d. Biuro specialistai mokyklinio amžiaus vaikams organizavo užsiėmimą, tema šiukšlių rūšiavimo subtilybės – „Robotikos edukacija“. Parengta leidinių dėl saugos elgesio gamtoje.

2.5.1.8. Sveikos mitybos skatinimo prevencija. Siekiant skatinti sveikos mitybos įpročius nuo pat vaikystės, šia tema vyko renginiai mokyklose, buvo platinami lankstinukai ir knygelės apie sveikos mitybos svarbą. Biuras, bendradarbiaudamas su Marijampolės apskrities vyriausiojo policijos komisariato Jurbarko rajono policijos komisariatu, prisidėjo įgyvendinant sveikatinimo projektą „Viskas mūsų rankose, todėl jų nuleisti negalime“. Šia tema Girdžių seniūnijos patalpose buvo organizuota viktorina „Sveika mityba“, kurioje varžėsi keturios komandos. Mokiniai atsakinėjo į klausimus apie sveiką mitybą, patys dėliojo sveiko maisto piramidę. Renginio pabaigoje mokiniai gavo Biuro parengtus prizus.

2.6. Savivaldybės visuomenės sveikatos stebėseną (monitoringas)

Visuomenės sveikatos stebėseną įgyvendinama vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. rugpjūčio 11 d. įsakymu Nr. V-488 „Dėl Bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“ patvirtintais nuostatais. Stebėseną vykdoma, siekiant gauti išsamią informaciją apie savivaldybių teritorijų visuomenės sveikatos būklę ir remiantis objektyvia informacija planuoti bei įgyvendinti prevencines priemones.

Biuro specialistas vykdė demografinės situacijos, sveikatos būklės, sergamumo, mirtingumo, sveikatos priežiūros išteklių, mokinių sveikatos, socialinės ekonominės būklės, aplinkos rodiklių stebėseną. Rodikliai lyginami su Lietuvos rodikliais. Stebėtų rodiklių skaičius – 50, parengta 1 stebėsenos ataskaita. Vykdyta rajono bendrojo lavinimo mokyklų mokinių sveikatos rodiklių stebėseną, pagal Vaiko sveikatos pažymą (Nr. 027-1/a).

1. Lentelė. Visuomenės sveikatos stebėsenos vykdymas

Vertinimo kriterijų pavadinimas	Vertinimo kriterijaus planinė reikšmė	Vertinimo kriterijaus įvykdymas	Vertinimo kriterijaus įvykdymas (proc.)
Savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos rodiklių skaičius (vienetais)	50	50	100
Stebėsenos ataskaitos ir pasiūlymų dėl gyventojų sveikatos būklės gerinimo rengimas	1	1	100

Duomenų suvestinių, tyrimų rengimas ir teikimas valstybės ir savivaldybės institucijoms, darbo grupėms, duomenų teikėjams, visuomenės informavimo priemonėms	1	1	100
Informacijos apie visuomenės sveikatos stebėsenos rezultatus viešinimas	1	1	100

2.7. Visuomenės sveikatos stiprinimas

Biuro specialistas, atsakingas už visuomenės sveikatos stiprinimą teikė visuomenės sveikatos stiprinimo paslaugas: organizavo ir vykdė sveikatos stiprinimo renginius, teikė konsultacijas ir rengė, platino informacinę medžiagą apie sveikatą.

2.7.1. Svarbiausių darbų apžvalga

2.7.1.1. Širdies ir kraujagyslių programos vykdymas:

Programa buvo vykdoma visus 2017 metus. Joje dalyvavo Jurbarko rajono pirminio lygio asmens sveikatos priežiūros įstaigos: Viešoji įstaiga (toliau – VŠĮ) Jurbarko rajono pirminės sveikatos priežiūros centras, VŠĮ Eržvilko pirminės sveikatos priežiūros centras, VŠĮ Seredžiaus ambulatorija, VŠĮ Šimkaičių ambulatorija ir VŠĮ Viešvilės ambulatorija. Šios įstaigos Biurui siuntė sąrašus asmenų, sutikusių dalyvauti programoje su pirminiais cholesterolio matavimo duomenimis, vėliau šie asmenys buvo kviečiami į Biuro vykdomus užsiėmimus: fizinio aktyvumo užsiėmimus, paskaitas apie sveikatai palankų gyvenimo būdą.

2.7.1.2. Sveikatos stiprinimas, sveikos gyvensenos skatinimas:

Sausio 25 d. Biuras organizavo atvirų durų dieną. Šią dieną Biuro specialistai visiems norintiems nemokamai atliko kūno masės analizę, matavo arterinį kraujo spaudimą. Kūno masės ir riebalų analizatoriumi žmonėms buvo atliktas bazinis medžiagų apykaitos įvertinimas, kūno riebalų, kūno skysčių kiekis ir nustatytas žmonių metabolinis amžius.

Vasario 24 d. 15 val. Jurbarko rajono savivaldybės viešojoje bibliotekoje, Skirsnemunės filiale ir 17 val. Jurbarko rajono savivaldybės viešojoje bibliotekoje buvo skaitoma paskaita „Apie tikrąsias ligų priežastis. Kada gali ir kada negali padėti vien tik vaistažolės?“ Paskaitą skaitė vaistininkas ir žolininkas Marius Lasinskas.

Gegužės 5–6 dienomis Jurbarko mieste vyko „Jurbarko miesto ir verslo dienos 2017“. Biuro specialistai prisidėdami prie miesto šventės organizavimo, gegužės 6 d. rytą kvietė pradėti su smagia mankšta „Būk sveikas ir žvalus“, kurią vedė trenerės Ieva Pažereckienė ir Agnė Bastienė. Mankštoje galėjo dalyvauti visi norintys. Miesto centre vykusioje mugėje, Biuro specialistai miesto žmonėms nemokamai atliko kūno masės analizę, matavo arterinį kraujo spaudimą. Kūno masės ir riebalų analizatoriumi žmonėms buvo atliktas bazinis medžiagų apykaitos įvertinimas, kūno riebalų, kūno skysčių kiekis ir nustatytas žmonių metabolinis amžius. Visi norintys galėjo paragauti sveikatai palankių kokteilių, kuriuos gamino Biuro specialistai. Žmonėms buvo dalinami Biuro parengti lankstinukai bei bukletai sveikatinimo temomis.

2.7.1.3. Fizinio aktyvumo skatinimas:

Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos Jurbarko skyriaus darbuotojai ir Jurbarko rajono savivaldybės darbuotojai buvo apmokomi mankštų, kurias reikėtų atlikti visiems, dirbantiems sėdimą darbą. Mankštų mokymai vyko balandžio – liepos mėnesiais. Kiekvieną kartą mankštos buvo skirtingos.

Gegužės 16 d. Jurbarko rajono Smalininkų senjorų namų gyventojai buvo supažindinti su fizinio aktyvumo svarba žmogaus organizmui. Po to buvo atlikti tempimo pratimai.

Lapkričio 6 d. startavo Jurbarko rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro organizuojamos aerobikos treniruotės, kurias vedė profesionali trenerė Aušra Rukšnienė. Pirmosios treniruotės metu trenerė supažindino su pagrindiniais aerobikos pratimais, informavo apie jų poveikį žmogaus organizmui. Treniruotės sėkmingai vyko kiekvieną lapkričio ir gruodžio sekmadienį.

Lapkričio 22 d. buvo pradėtos vykdyti Biuro organizuojamos kūno dizaino treniruotės kartu su „Aerobika su Agne ir Ieva“. Treniruotes vedė profesionali trenerė Ieva Pažereckienė. Treniruotės vyko kiekvieną lapkričio ir gruodžio trečiadienį sveikatingumo ir sporto klube „Energy Gym“.

2.7.1.4. Psichikos sveikatos stiprinimas:

Kovo 25 ir 27 dienomis, spalio 10 ir 12 dienomis bei lapkričio 13, 20 ir 27 dienomis vyko užsiėmimų ciklas „Sveikatos link – per kūrybą“. Užsiėmimas kūrybine veikla, tai yra vienas iš būdų, padedantis stiprinti psichinę sveikatą.

Kovo 25 dieną ir 27 dieną buvo organizuojami užsiėmimai „Surišk depresiją į mazgą“, kurių metu dalyviai išmoko pynimo iš virvelių technikos ir bandė pinti įvairius buitines daiktus. Užsiėmimus vedė Irma Svetlauskienė.

Spalio 10 ir 12 dienomis Biuras kvietė paminėti Pasaulinę psichikos sveikatos dieną gaminant papuošalus iš stiklo. Užsiėmimus vedė V. Grybo memorialinio muziejaus muziejininkė-educatorė Gabija Viduolytė.

Lapkričio 13, 20 ir 27 dienomis užsiėmimai vyko Jurbarko kūrybinėse dirbtuvėse. Buvo gaminamos „Minčių knygelės“ Advento ir Kalėdiniai vainikai. Užsiėmimus vedė Sandra Mielkaitytė.

2 lentelė. Visuomenės sveikatos stiprinimo vykdymas

Sveikatos mokymo paslaugų skaičius	64
Dalyvių skaičius	1 035
Informavimo paslaugų skaičius	92
Konsultavimo paslaugų skaičius	8
Konsultuotų asmenų / institucijų / darbo grupių skaičius	114

2.7.1.5. Kita:

2017 m. lapkričio 17 d. Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija Kauno regiono aplinkos apsaugos departamentas, VĮ „Turto banko“ generalinio direktoriaus įsakymu, patikėjimo teise perdavė Biurui 57 kv. m. patalpą, esančią Ugniagesių g. 1, Jurbarkas. Biuras patalpą naudoja Jurbarko rajono gyventojų fizinės sveikatos gerinimui, sportinių veiklų organizavimui. 2017 m. Biuras baldais ir kitomis reikalingomis priemonėmis atnaujino visuomenės sveikatos priežiūros specialistų, atliekančių visuomenės sveikatos priežiūrą ugdymo įstaigose, kabinetus: Jurbarko Antano Giedraičio-Giedriaus gimnazijoje, Jurbarko Naujamiesčio pagrindinėje mokykloje, Jurbarko rajono Veliuonos Antano ir Jono Juškų gimnazijoje ir Jurbarko rajono Seredžiaus Stasio Šimkaus mokykloje-daugiafunkciame centre. Buvo pritaikyti ir pagaminti baldai bei pakabinti veidrodžiai Ugniagesių g. 1, esančioje Biuro salėje.

3. PAGRINDINIAI FINANSINIAI RODIKLIAI

Biuro finansiniai metai sutampa su kalendoriniais metais. Jurbarko rajono savivaldybės gyventojų visuomenės sveikatos priežiūros veiklai gautos ir panaudotos lėšos 2017 m. :

- Valstybės biudžeto tikslinės dotacijos lėšos – 114 750 Eur.
- Jurbarko rajono sveikatos priežiūros specialiosios rėmimo programos lėšos – 2 000 Eur.
- Už teikiamas paslaugas Biuras gavo 7 000 Eur.

3 lentelė. Informacija apie panaudotas lėšas:

Finansavimas	Panaudota lėšų, Eur
Valstybės biudžeto lėšos, iš jų:	114 750
Darbo užmokesčiui	66 750

Socialinio draudimo įmokoms	20 400
Spaudiniams	200
Komandiruotėms	565
Ryšių paslaugoms	2 453
Kvalifikacijai kelti	390
Komunalinėms paslaugoms	1 095
Kitoms prekėms	15 613
Kitoms paslaugoms	7 284
Pajamos už teikiamas paslaugas, iš jų:	7 000
Darbo užmokesčiui	3 000
Socialinio draudimo įmokoms	900
Kitoms prekėms	2 100
Kitoms paslaugoms	1 000

4 lentelė. Informacija apie darbo užmokestį

Darbuotojai	Etatai	2017 m. vidutinis mėnesinis darbo užmokestis (neatskaičius mokesčių), Eur
Direktorius	1	757
Visuomenės sveikatos stiprinimo specialistas	1	749
Buhalteris	0,5	320
Visuomenės sveikatos stebėsenos specialistas	0,5	268
Visuomenės sveikatos priežiūros specialistas (vaikų ir jaunimo sričiai)	0,75	401
Visuomenės sveikatos specialistai, vykdantys sveikatos priežiūrą mokyklose	6,25	491

4. VEIKLOS TOBULINIMO PERSPEKTYVOS

Artimiausios veiklos perspektyvos priklausys nuo turimų finansinių ir žmogiškųjų išteklių. Pagrindinės veiklos tobulinimo perspektyvos yra šios:

- Kelti Biuro darbuotojų kvalifikaciją, sudaryti sąlygas tobulinti savo bendras kompetencijas bei skatinti darbuotojus lavintis ir tobulėti įvairiapusiškai.
- Gerinti darbuotojų darbo sąlygas bei sukurti motyvacinę sistemą. Darbuotojus skatinti siekiant pagerinti darbuotojų veiklą bei darbo organizavimą.
- Įstaigos vadovui nuolat tobulinti savo vadovavimo įgūdžius.
- Skirti didesnį dėmesį viešųjų ryšių tobulinimui, siekiant informuoti gyventojus apie įstaigą ir jos veiklą.
- Tobulinti įstaigos tarpinstitucinį bendradarbiavimą, siekiant didinti kitų sektorių indėlį į visuomenės sveikatos priežiūrą.
- Aktyvinti suaugusiųjų sveikatos ugdymą, tobulinti mokinių sveikatos priežiūros organizavimą.

4.1. Problemos, su kuriomis susiduriama Biuro veikloje:

- Teisės aktų, reglamentuojančių visuomenės sveikatos priežiūros paslaugų nomenklatūrą, paslaugų teikimo aprašymą, nebuvimas.
- Negalima užtikrinti kokybiško sveikatos priežiūros paslaugų teikimo mokyklose dėl didelio mokinių normatyvo, skirto 1 specialisto etatui (pagal šiuo metu galiojančius teisės aktus vienas visuomenės sveikatos priežiūros specialistas, kad jam susidarytų visas vienas darbo krūvio dydžio etatas, turi techniškai aptarnauti miesto vietovėje esančias ugdymo įstaigas. Kadangi nei viena tiek miesto, tiek kaimo ugdymo įstaiga neturi tokio skaičiaus mokinių vienoje įstaigoje, visuomenės sveikatos priežiūros specialistai turi administruoti nuo dviejų iki penkių skirtingų ugdymo įstaigų per savaitę).
- Švietimo sistemoje ir toliau nėra teisiškai įteisinta „sveikatos pamoka“. Visuomenės sveikatos priežiūros specialistai ir toliau visuomenės sveikatos priežiūros funkcijas ugdymo įstaigose vykdo kaip neformalųjį sveikatos ugdymą.
- Nėra unifikuotos visuomenės sveikatos priežiūros statistinės ataskaitos, kuria galėtų naudotis visos institucijos. Didelis veiklos planavimo dokumentų ir veiklos ataskaitų skaičius, jų pateikimas įvairioms valstybės institucijoms trukdo vykdyti tiesioginę Biuro veiklą.
- Nepakankamas visuomenės sveikatos svarbos suvokimas bendruomenėje, vykdant prevencinę veiklą.

Direktorė

Diana Griškuvienė